СТРАТЕГІЧНІ АЛЬТЕРНАТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ КОРМІВ УКРАЇНИ

І. І. ПЕТРИЧЕНКО
Інститут кормів і сільського господарства
Поділля НААН

Спрогнозовано альтернативні сценарії розвитку ринку кормів України: песимістичний, реалістичний, оптимістичний. Ідентифіковано їх ключові характеристики та індикативні показники. Запропоновано концептуальну модель системи заходів щодо подальшого стимулювання розвитку вітчизняної галузі кормовиробництва відповідно до кожного із визначених сценаріїв.

Постановка проблеми. Розвиток аграрного сектору України являє собою складний процес перетворень його взаємопов'язаних складових – галузей, занепад кожної із яких каталізує деструктивні зміни в інших. Становлення тваринницької галузі, від стану якої безпосередньо залежить продовольча безпека країни, визначається розвитком галузі кормовиробництва. У зв'язку з цим, стратегічно важливим питання є врегулювання вітчизняного ринку кормів.

В умовах мінливого навколишнього середовища та загострення конкуренції, рішення щодо проведення ринкових реформ мають базуватися на ґрунтовному стратегічному аналізі. Отже, враховуючи нагальну необхідність стимулювання розвитку галузі кормовиробництва України, формування чіткої стратегії управління ринком кормів України на основі діагностики існуючих стратегічних альтернатив є нагальною необхідністю. Дані положення зумовили вибір теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню розвитку ринку кормів присвячені праці таких дослідників як І. Бондарчук, І. Грабчук, В. Долинський, М. Куліш, Л. Мармуль, В. Перегуда, Д. Приходько, В. Славов, Я. Сибаль, О. Ходаківської та ін. Однак, враховуючи динамічність ринкового середовища та важливість галузі кормовиробництва, наразі існує гостра необхідність у подальшому розробленні та обґрунтуванні стратегічних альтернатив її формування.

Мета дослідження – визначення стратегічних альтернатив розвитку ринку кормів України. **Об'єкт дослідження** – процес стратегічного управління формуванням економічних відносин у межах вітчизняної галузі кормовиробництва. **Матеріали дослідження** сформовані на основі гіпотези про необхідність визначення стратегічних альтернатив функціонування ринку кормів України як запоруки підвищення ефективності прийняті управлінських рішень щодо стимулювання його розвитку.

Виклад основного матеріалу. Формування ефективної політики стимулювання розвитку ринку кормів України повинно базуватися на ґрунтовному стратегічному аналізі показників його функціонування. З цією метою спрогнозуємо зміни в галузі кормовиробництва за наступними показниками: баланс кормів у сільськогосподарських підприємствах; витрати кормів на годівлю усіх видів худоби та птиці у сільськогосподарських підприємствах; виробництво сільськогосподарських культур; урожайність сільськогосподарських культур; зібрана площа сільськогосподарських культур; зміни урожайності кормових, силосних і сіножатних кормів; собівартості 1 ц кормових, силосних і сіножатних кормів; попит на продукцію кормовиробництва.

Визначимо величину стандартного квадратичного відхилення, тобто показник, який відображає ступінь розсіювання значень випадкової величини по відношенню до її

математичного очікування [4]. Для цього скористаємося функцією «СТАНДАРТ ОТКЛОН» у прикладному пакеті програм MS EXCEL. На основі отриманих результатів розрахуємо варіантні сценарії, тренди розвитку досліджуваних процесів: песимістичний, реалістичний та оптимістичний. Зміни в обсягах кормів у сільськогосподарських підприємств наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Варіантні сценарії зміни балансу кормів у сільськогосподарських підприємствах, тис. ц кормових одиниць

Показник	Рік						2017 р. до 2013 р., %
	Фактично		Прогноз				
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	
Наявність на початок звітного року	36224	34240	34652	35065	35477	35890	104,8
	оптимістичний		36259	36672	37084	37497	109,5
	песимістичний		32220	32632	33045	33457	97,7
Надходження, всього	124352	127738	128900	130063	131226	132388	103,6
	оптимістичний		131251	132414	133577	134739	105,5
	песимістичний		124224	125387	126549	127712	100,0
Витрати, всього	130777	130439	131419	132399	133379	134359	103,0
	оптимістичний		133132	134112	135092	136072	104,3
	песимістичний		127746	128726	129706	130686	100,2
у т. ч. витрачено на годівлю	119531	119159	120053	120947	121841	122734	103,0
	оптимістичний		121642	122536	123430	124323	104,3
	песимістичний		116677	117570	118464	119358	100,2

Джерело: побудовано на основі[6].

Відповідно до реалістичного сценарію обсяг наявного корму на початок року у сільськогосподарських підприємствах України збільшиться приблизно на 5 %, за оптимістичним – майже на 10 %, відповідно до песимістичного – відбудеться його скорочення (на 2,3 %). Витрати кормів за всіма трьома сценаріями будуть нарощуватися (за оптимістичним сценарієм на 4,3 %, за песимістичним – на 0,2%, за реалістичним на 3 %). Тобто, відбуватиметься досить незначне збільшення потреби у кормових ресурсах у межах галузі тваринництва. Занепад галузі тваринництва, скорочення поголів'я худоби не дає можливості до суттєвого нарощування обсягів виробництва кормових ресурсів. Зростання споживання кормів сільськогосподарськими підприємствами також підтверджується і збільшенням обсягів надходжень кормових ресурсів (за оптимістичним прогнозом на 5,5 %). Однак, відповідно до Національного проекту «Відроджене скотарство» [5], заплановано збільшити загальний обсяг заготівлі кормів у 2015 р. до 20–22 млн т кормових одиниць із вмістом не менше 105–107 г перетравного протеїну на одну кормову одиницю, тобто збільшити наявний обсяг кормів за 2-3 роки практично у 2 рази. Реалізація вказаних трансформацій без залучення суттєвих інвестицій, технічного та технологічного переснащення галузі практично є нездійсненною за жодним із обрахованих сценаріїв.

Нарощування витрат кормів відбуватиметься переважно за рахунок збільшення потреби у кормових ресурсах для ВРХ молочного стада (на 9,2 %), птиці (9,1 %), вівцям та козам (6,3 %). Наведений прогноз відображає сектори тваринництва, у межах яких обсяги виробництва будуть продовжувати зростати. В інших тваринницьких напрямах виробництва спостерігаються негативні тенденції. Дослідимо прогнозований розвиток попиту на корми для худоби та птиці. Результати відобразимо у табл. 2.

Таблиця 2

Прогноз попиту на корми для худоби та птиці, тис. т кормових одиниць

Показник	Рік							2017 р. до 2012 р., %
	Фактично		Прогноз					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	
У господарствах усіх категорій								
Корми усіх видів	33659	34093	30125	28059	25993	24808	23036	68
концентровані	14719	15235	16401	17220	18040	18556	19267	126
з них комбікорми	5755	6206	7687	8659	9631	10255	11107	179
грубі	5081	5155	4227	3759	3292	3064	2675	52
соковиті	9653	9565	7168	5766	4364	3551	2354	25
інші види	4206	4138	2330	1314	298	-220	-1064	-26
Сільськогосподарські підприємства								
Корми усіх видів	11484	11953	10100	9270	8439	7986	7267	61
концентровані	7750	8265	9814	10834	11853	12460	13333	161
з них комбікорми	4928	5356	7055	8156	9258	9947	10904	204
грубі	1068	1095	152	-355	-861	-1147	-1581	-144
соковиті	2076	2065	242	-740	-1722	-2279	-3123	-151
інші види	590	528	-108	-469	-831	-1047	-1361	-258
Господарства населення								
Корми усіх видів	22175	22140	20026	18790	17554	16964	15964	72
концентровані	6969	6970	6586	6387	6187	6097	5934	85
з них комбікорми	827	850	633	503	373	309	204	24
грубі	4013	4060	4075	4114	4153	4211	4256	105
соковиті	7577	7500	6926	6506	6086	5830	5477	73
інші види	3616	3610	2439	1783	1128	826	297	8

Джерело: побудовано на основі [8].

Тенденціями скорочення характеризується прогнозований обсяг попиту на кормові ресурси у господарствах усіх категорій за 2013 – 2017 рр. Винятковою є ситуація тільки щодо концентрованих кормів, зокрема комбікормів, попит на які зросте майже на 80 % за досліджуваний період. Дещо оптимістичними видаються прогнози щодо попиту на корми господарствами населення. При цьому, найбільшою мірою зростатиме потреба у грубих кормах. Натомість у межах сільськогосподарських підприємств зростатиме попит на комбікорми. Загалом зазначена структура попиту в усіх господарствах може свідчити про незбалансованість раціону годівлі худоби та необхідність стимулювання розвитку кормовиробництва у комплексі із галуззю тваринництва. Прогнозована структура попиту на корми матиме своє відображення і у розподілі виробництва сільськогосподарських культур.

Враховуючи прогнозовані дані щодо виробництва сільськогосподарських кормових культур 2013 – 2017 рр., слід зазначити, що доцільним буде стимулювання вирощування кормових коренеплодів, однорічних та багаторічних трав і розширення площ під культурними пасовищами, оскільки саме за цими культурами спостерігається спад виробництва, проте вони відіграють важливу роль у збагаченні раціону годівлі худоби та птиці. Аналогічні тенденції відстежуються і щодо площ сільськогосподарських культур, з яких зібрано урожай. Аналізуючи прогнозовані дані за 2013 – 2017 рр. можна дійти висновку, що відбудеться зростання виробництва тільки силосних культур (на 15 %). За всіма іншими сільськогосподарськими культурами відзначатимуються негативні тенденції. Разом із тим протилежна ситуація спостерігається у прогнозі урожайності сільськогосподарських культур (табл. 3).

Таблиця 3

Прогноз урожайності сільськогосподарських культур, ц/га

Рік	Кормові коренеплоди	Кукурудза на силос, сінаж, зелений корм	Силосні культури (без кукурудзи)	Однорічні трави на сіно	Однорічні трави на зелений корм	Багаторічні трави на сіно	Багаторічні трави на зелений корм	Сіножаті на сіно	Сіножаті на силос, сінаж, зелений корм	Культурні пасовища на сіно	Культурні пасовища на силос, сінаж
2005	273,1	163,3	105,6	27,5	88,0	29,7	146,8	13,1	52,2	13,2	69,8
2006	279,2	154,8	116,0	30,0	98,8	31,7	159,1	13,8	60,1	31,2	81,0
2007	272,8	141,7	93,5	27,8	85,5	30,1	129,3	13,3	50,9	14,5	61,8
2008	308,7	178,7	140,2	31,1	113,6	35,3	167,7	14,9	63,1	19,0	81,7
2009	303,1	178,0	127,4	30,6	94,0	32,2	154,6	13,9	58,5	14,9	58,5
2010	275,8	160,0	154,8	32,0	90,3	35,8	159,9	14,4	59,7	20,7	53,4
2011	312,9	225,3	178,3	34,1	101,2	38,0	176,5	15,8	63,7	17,5	49,4
2012	301,8	167,5	138,3	31,6	100,7	36,5	144,5	15,1	58,6	17,5	45,7
2013	310,9	194,5	169,9	33,9	101,6	38,7	162,8	15,7	62,9	17,3	42,6
2014	315,3	199,7	178,3	34,6	102,8	39,8	164,6	16,0	63,9	17,0	38,1
2015	319,8	204,9	186,8	35,3	103,9	40,9	166,4	16,3	64,9	16,7	33,6
2016	324,2	210,1	195,3	36,1	105,1	42,0	168,2	16,6	65,9	16,4	29,2
2017	328,7	215,3	203,8	36,8	106,2	43,1	169,9	16,9	66,9	16,1	24,7
2017 р. до 2013 р., %	106	111	120	109	104	111	104	108	106,4	93	58

Джерело: побудовано на основі[7].

Прогноз урожайності сільськогосподарських культур свідчить про її зростання практично за всіма культурами за 2013 – 2017 рр. Найбільше підвищення зазначеного показника відбудеться у силосних культур, кукурудзи на силос, багаторічних трав на сіно та сіножатей на силос, сінаж, зелений корм. Отже, здійснені прогнози урожайності, обсягів виробництва та зібраної площі кормових культур свідчать про наявність екстенсивних тенденцій стосовно формування кормовиробничої галузі на перспективу. Найбільш характерними такі тенденції є для однорічних багаторічних трав та культурних пасовищ. Однак проведене дослідження дає можливість стверджувати на перспективу про деяку інтенсифікацію виробництва кормових коренеплодів, силосних культур та сіножатей. Визначимо варіантні сценарії зміни їх урожайності (табл. 4).

Таблиця 4

Варіантні сценарії зміни урожайності кормових, силосних і сіножатних кормів

Рік	Кормові коренеплоди і кормові баштанні	x+σ	x-σ	Силос	x+σ	x-σ	Сінаж	x+σ	x-σ
2005	273,1	оптимістичний	песимістичний	112,9	оптимістичний	песимістичний	52,2	оптимістичний	песимістичний
2006	279,2			117,3			60,1		
2007	272,8			99,0			50,9		
2008	308,7			133,5			63,1		
2009	303,1			121,3			58,5		
2010	275,8			122,7			59,7		
2011	312,9			151,0			63,7		
2012	301,8			117,2			58,6		
2013	310,9			135,7			62,9		
2014	315,3	328,1	293,7	138,7	150,9	120,4	63,9	67,5	59,3
2015	319,8	332,6	298,1	141,8	154,0	123,5	64,9	68,5	60,3
2016	324,2	337,0	302,5	144,9	157,1	126,5	65,9	69,5	61,3
2017	328,6	341,4	307,0	147,9	160,1	129,6	66,9	70,5	62,3
2017 р. до 2013 р., %	105,7	109,8	98,7	109,0	118,0	95,5	106,4	112,2	99,05

Джерело: побудовано на основі[7].

При розкладанні прогнозованих даних на три сценарії можна дійти висновку, що за умов приділення уваги розвитку зазначених культур можливо досягти зростання їх урожайності, порівняно з реалістичним сценарієм, на 5 - 10 %. Разом з тим за цими ж культурами собівартість їх виробництва за вказаний період суттєво збільшиться (на 40-150 %). Зміну собівартості 1 ц кормових коренеплодів, силосних і сіножатних кормів, використовуючи дані табл.5, можна розрахувати за формулою:

$$C' = \frac{C}{У},$$

де *С'* – собівартість, грн/ц; *С* – собівартість, грн/га; *У* – урожайність, ц/га.

Варіантні сценарії зміни собівартості 1 ц кормових коренеплодів, силосних і сіножатних кормів наведені у табл. 5.

Таблиця 5

Варіантні сценарії флуктуації собівартості 1 ц кормових коренеплодів, силосних і сіножатних кормів

Сценарії зміни собівартості 1 ц кормів	Рік					2017 р. до 2013 р., %
	2013	2014	2015	2016	2017	
Кормові корнеплоди						
Реалістичний	15,6	17,48	19,59	21,96	24,62	158
Песимістичний	14,4	16,80	18,84	21,13	23,70	165
Оптимістичний	16,1	18,77	21,02	23,54	26,36	140
Силос						
Реалістичний	24,6	29,30	34,85	41,44	49,28	200
Песимістичний	20,2	26,93	32,08	38,22	45,52	225
Оптимістичний	25,6	33,77	40,02	47,45	56,25	167
Сінаж						
Реалістичний	32,2	39,12	47,51	57,69	70,06	217
Песимістичний	26,3	37,02	45,00	54,69	66,46	253
Оптимістичний	30,1	42,18	51,16	62,05	75,26	178

Джерело: побудовано на основі[7].

Таке значне зростання прогнозованої собівартості може бути викликано рядом факторів. Однак одним із ключових може бути застарілість матеріально-технічної бази, що використовується, нерозвиненість селективних заходів з оновлення сортів культур, підвищення цін на витратні матеріали та ін. Спрогнозуємо та проаналізуємо ступінь чутливості ціни на корми від їх собівартості з використанням методу імітаційного моделювання «Монте-Карло» та визначимо подальший рівень ефективності виробництва кормових ресурсів [1-3]. Метод «Монте-Карло» дає можливість з наявних інтервалів обрати тисячі даних вихідних параметрів і розрахувати точні значення досліджуваного показника. Ця методика дозволяє промоделювати значну кількість альтернатив, що підвищує адекватність отриманих результатів. Вихідні дані для імітаційного моделювання «Монте-Карло» ,частково отримані на основі попередніх розрахунків занесемо до табл. 6.

У результаті опрацювання вихідних даних за допомогою методу «Монте-Карло», було змодельовано можливі сценарії зміни прибутковості виробництва деяких видів кормів. Зокрема, виробництво кормових коренеплодів (рис. 1) буде прибутковим як за оптимістичним варіантом, так і за реалістичним та песимістичним. Однак, за умов сприяння розвитку зазначеного сектору кормо виробництва, його результативність може бути підвищеною на 30 %. Тобто, у конкретному випадку можна стверджував про наявні резерви зростання ефективності виробництва кормових коренеплодів.

Таблиця 6

Вихідні дані для імітаційного моделювання «Монте-Карло» ефективності виробництва кормів

Рік	Ціна, грн/ ц		Межі варіації собівартості, грн/ ц	
	середнє значення	середнє квадратичневідхилення σ	нижня	верхня
Кормові корнеплоди				
2014	75,66	6,32	16,80	18,77
2015	83,70	6,32	18,84	21,02
2016	92,58	6,32	21,13	23,54
2017	102,41	6,32	23,70	26,36
Силос				
2014	29,87	3,32	26,93	33,77
2015	33,53	3,32	32,08	40,02
2016	37,65	3,32	38,22	47,45
2017	42,27	3,32	45,52	56,25
Сінаж				
2014	36,43	3,89	37,02	42,18
2015	41,87	3,89	45,00	51,16
2016	48,12	3,89	54,69	62,05
2017	55,30	3,89	66,46	75,26
Шрот соняшниковий				
2014	277,30	64,72	170,50	321,70
2015	295,84	64,72	192,27	333,22
2016	321,49	64,72	203,79	356,92
2017	347,15	64,72	227,49	380,62
Шрот соєвий				
2014	675,80	129,52	463,60	722,65
2015	710,09	129,52	451,30	710,34
2016	766,75	129,52	502,85	761,89
2017	823,40	129,52	554,40	813,44

Джерело: побудовано на основі[7].

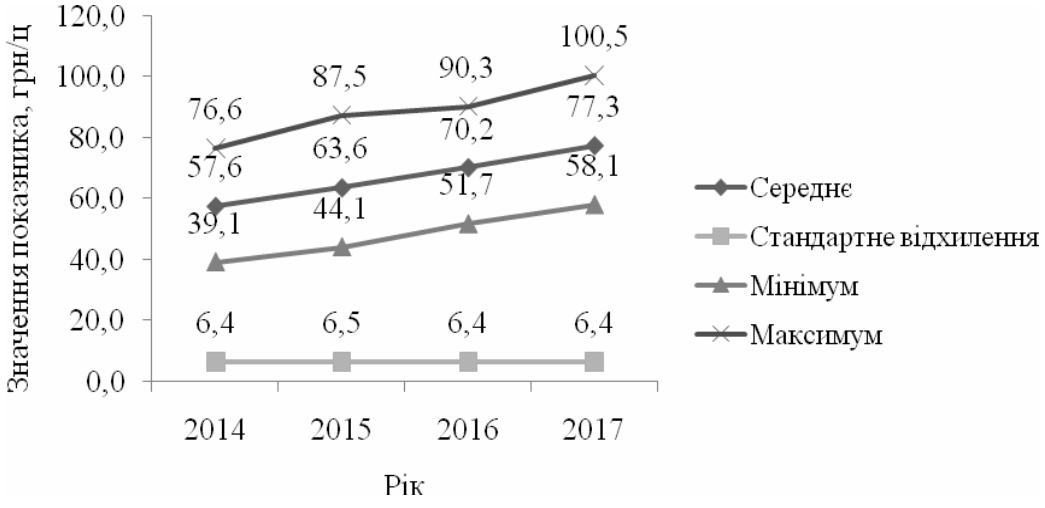

Рис. 1. Варіантні сценарії зміни прибутковості виробництва кормових коренеплодів

Джерело: власні дослідження.

Розглянемо можливі зміни у секторі виробництва силосних культур. Результати дослідження відобразимо на рис. 2.

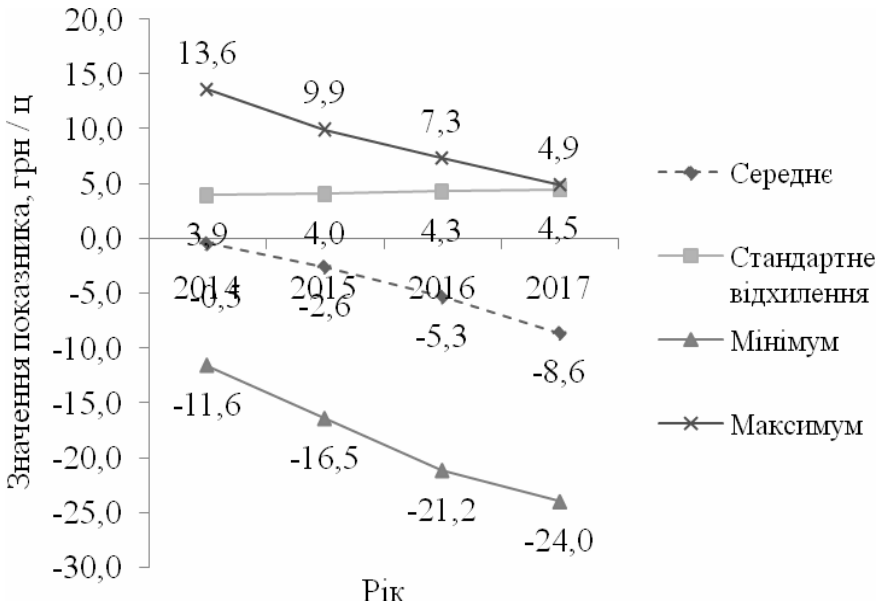

Рис. 2. Варіантні сценарії зміни прибутковості виробництва силосу
*Джерело:*власні дослідження.

Відстежується тенденція до зниження прибутковості виробництва силосних культур та сінажу, на відміну від кормових коренеплодів. Важливою складовою таких змін є непропорційне зростання собівартості порівняно з прогнозованою вартістю зазначених видів продукції. У випадку виробництва силосу за умов сприяння досягнення оптимістичного сценарію можливе уникнення стану збитковості (рис. 2). Натомість, виробництво сінажу потребує запровадження нагальних заходів скорочення його собівартості та приведення до прогнозованого рівня цін (рис. 3). Такого результату можливо досягнути за рахунок впровадження інноваційних технологій у виробничий процес, оптимізації структури посіву культур, розвитку селекції та ін.

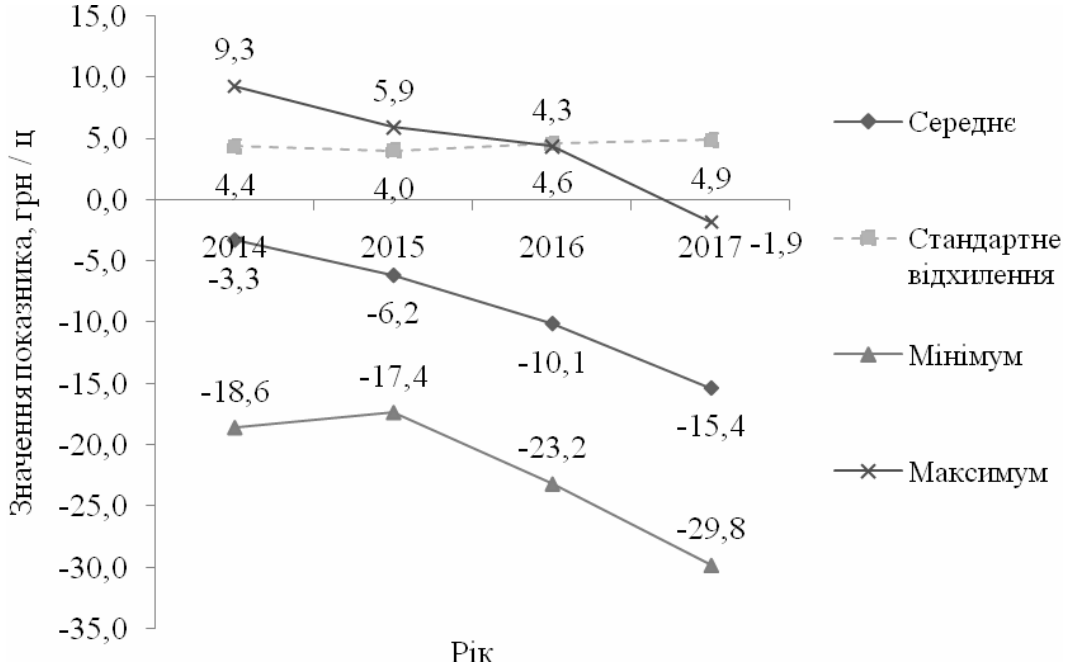

Рис. 3. Варіантні сценарії зміни прибутковості виробництва сінажу
Джерело: власні дослідження.

Можлива прибутковість виробництва шротів, відповідно до отриманих результатів, буде зростати. Отже, прогнозована пропозиція на цьому сегменті ринку кормів України зростатиме. При цьому, темп нарощування ефективності виробництва соєвого шроту буде дещо вищим ніж соняшникового (рис. 4 і 5).

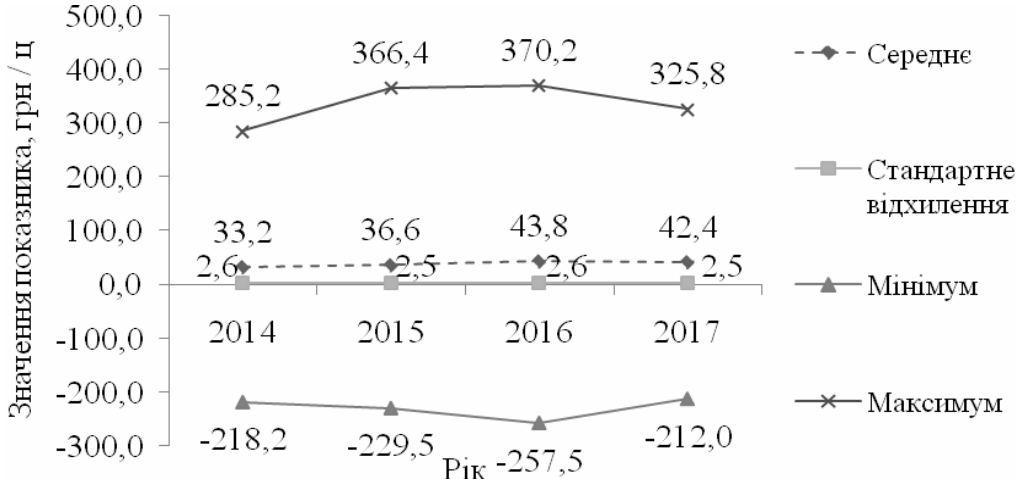

Рис. 4. Варіантні сценарії зміни прибутковості виробництва шроту соняшникового

Джерело: власні дослідження.

Попит на світовому ринку кормів на ці види шроту залишається досить високим. Суттєвим резервом зростання ефективності згаданого сектору є нарощування переробних потужностей вказаних видів продукції та вихід із готовою продукцією на світовий ринок. Підтвердженням цього виступає той факт, що соняшник, майже повністю переробляється в Україні. Вітчизняні товаровиробники є лідерами у світі з виробництва соняшникової олії, шроту, а також за обсягами експорту. Потужності з переробки соняшнику, за різними оцінками, становлять 12,5-13,5 млн т на рік, при обсягах урожаю в 10-11 млн т, тобто наразі існує профіцит потужностей переробки. При цьому, площі під соняшником перевищують допустимі норми в 10 разів, і це тільки за офіційним даним, з неофіційних перевищення досягає 13-15 разів. Обсяги виробництва сої з кожним роком зростають. Проте на внутрішньому ринку існує постійний дефіцит зазначеної продукції, особливо в літній період, оскільки майже всі запаси було експортовано чи перероблено. Тобто, необхідне проведення збалансування згаданого сектору ринку кормів.

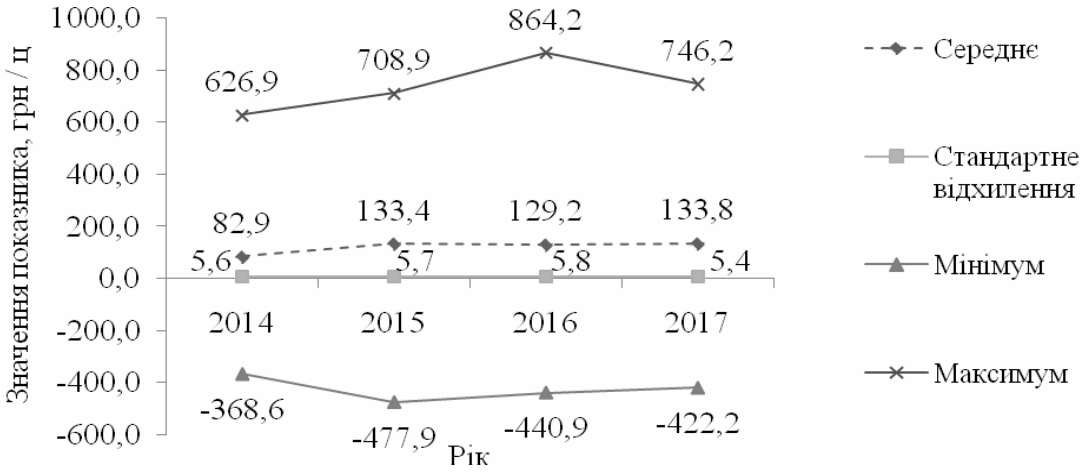

Рис. 5. Варіантні сценарії зміни прибутковості виробництва шроту соєвого

Джерело: власні дослідження.

У результаті здійсненого прогнозування та проведеного аналізу у роботі визначено, що наразі нагальним є розроблення та впровадження комплексу заходів із стимулювання розвитку ринку кормів України. З цією метою першочергово необхідно розробити рекомендації щодо стратегічного розвитку вітчизняної галузі кормовиробництва та визначити пріоритетні деталізовані цілі її розвитку (табл. 7).

Таблиця 7

Стратегічні альтернативи розвитку ринку кормів України

Вид стратегії	Стратегія розвитку (оптимістичний сценарій)	Реалістичний сценарій	Песимістичний сценарій
1	2	3	4
Загальна характеристика	Активне залучення інвестиційних ресурсів, впровадження інновацій, диверсифікація та диференціація виробничих напрямів, розширення обсягів виробництва, інтеграція вітчизняного ринку кормів у світовий	Досягнення стабільного прибуткового росту, задоволення наявним обсягом виробництва, інтенсифікація ЗЕД за окремими видами продукції	Утримання існуючих позицій і обсягів виробництва або скорочення обсягів виробництва
Індикативні зміни	– формування стійких конкурентних переваг, – стимулювання впровадження інновацій; – політика посилення контролю безпечності та якості; – впровадження екологічно ощадних технологій виробництва; – розвиток інфраструктури ринку; – вдосконалення та гармонізація нормативно - правового забезпечення; – реформування фіскальної політики та ін.	– поступове технічне переоснащення; – орієнтація здебільшого на внутрішній ринок та поступовий вихід на зовнішній; – використання переважно існуючих конкурентних переваг; – низький рівень впровадження новацій; – поступове нарощування попиту на продукцію кормовиробництва; – розвиток виробництва кормів у фермерських господарствах та ін.	– подальше використання існуючої МТБ – відсутність законодавчої та податкової реформ; – виробництво неконкурентоспроможної продукції; – зниження ефективності виробництва (зниження до рівня збитковості); – розбалансування структури виробництва кормів; – скорочення попиту на корми; – занепад промислового кормовиробництва та ін.
Індикативні показники	Зростання попиту на 20-100 % до 2017 р.; Зростання пропозиції на 5-100 %; Зростання собівартості на 40-80 %	Зростання попиту на 3-5 % 2017 р.; зміни обсягу пропозиції – від скорочення на 30 % до зростання на 5%; зростання собівартості на 60-120 %;зростання імпортозалежності	Скорочення попиту і пропозиції більше ніж на 30 % 2017 р. (7-8 % на рік); Мінімізація виробництва деяких кормових культур, зокрема сінажу

Джерело: власні дослідження.

За котрим із зазначених сценаріїв відбуватиметься реалізація подальшого розвитку ринку кормів України визначатиметься рядом внутрішніх та зовнішніх чинників. Однак, враховуючи стратегічне значення вітчизняної галузі кормовиробництва, найбільш бажаним є реалізація оптимістичного сценарію. Цьому може посприяти комплекс дій із реалізації стратегії розвитку ринку кормів.

Висновки. Стратегічні цілі та напрями розвитку ринку кормів України мають формуватися на основі визначення національних конкурентних переваг з урахуванням стимулюючих та стримуючих факторів, науково обґрунтованого геоекономічного позиціювання агропромислового комплексу України у глобалізованій світовій економіці. На основі використання сучасного математичного інструментарію було визначено три варіантні сценарії подальшого розвитку ринку кормів України: песимістичний, реалістичний та оптимістичний. Відповідно до першого буде продовжуватися скорочення об'єму досліджуваного ринку на 7-8 % на рік, скорочення асортиментного ряду продукції (у першу чергу за рахунок мінімізації виробництва збиткових культур, таких як сіно, силосні культури) та ін. Реалістичний сценарій характеризується збільшенням попиту на 3-5 % до 2017 р. При цьому, зміни обсягу вітчизняного виробництва варіюватимуть по різних видах кормів, проте загалом можлива варіація зміни кормовиробництва від скорочення на 30 % до зростання на 5%. Тобто, ймовірним є нездатність задовільнити існуючий попит на продукції кормовиробництва з подальшим посилення імпортозалежності на ринку кормів України.

Найбільш бажаною є реалізація оптимістичного сценарію розвитку ринку кормів України, якому буде притаманним суттєве зростання попиту і пропозиції, незначне (порівняно з іншими сценаріями) підвищення рівня собівартості, за яким можливо буде досягнути ефективного, прибуткового розвитку та ін. Такий рівень розвитку галузі кормовиробництва відповідатиме встановленим цілям існуючих програм розвитку галузі тваринництва та рослинництва. Однак настання ситуації, притаманній оптимістичному сценарію, можливо лише за умови виконання ряду нагальних вимог: залучення значного обсягу інвестицій, технічного і технологічного переоснащення галузі, розвитку інфраструктури ринку та ін.

Список літератури

1. Бережная Е.В. Математические методы моделирования экономических систем [Текст]: Учеб. пособие./ Е.В. Бережная, В.И. Бережной – М. : Финансы и статистика, 2001. – 368 с.
2. Бірман Г. Экономический анализ инвестиционных проектов: пер. с англ./ Г. Бірман, С. .Шмидт; под ред. Л.П. Белых. – М.: Банки и биржи, Юнити, 1997. – 631 с.
3. Камінський А. Б. Економічний ризик та методи його вимірювання./ Камінський А. Б.– К.: ВД. "Козаки", 2002.
4. Мармоза А.Т. Практикум з теорії статистики. / Мармоза А.Т.– К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003. – 344 с.
5. Національний проект «Відроджене скотарство» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до докум.: http://www.uaan.gov.ua/content/skotar.pdf
6. Стан тваринництва в Україні: Статистичний бюллетень / Державна служба статистики України. – К., 2013. – 129 с.
7. Статистичний збірник «Рослинництво України». Державний комітет статистики України / [за ред. Н.С. Власенко.]– К., 2013.– 180 с.
8. Статистичний збірник «Тваринництво України». Державний комітет статистики України /[за ред. Ю.М. Остапчука].– К., 2012.– 212 с.

Стратегические альтернативы развития рынка кормов Украины

И.И. Петриченко

Институт кормов и сельского хозяйства Подолья НААН

Спрогнозированы альтернативные сценарии развития рынка кормов Украины: пессимистический, реалистический, оптимистический. Идентифицированы их ключевые характеристики и индикативные показатели. Предложена концептуальная модель системы мер по дальнейшему стимулированию развития отечественной отрасли кормопроизводства в соответствии с каждым из определенных сценариев.

STRATEGIC ALTERNATIVES OF UKRAINE MARKET FEED DEVELOPMENT

I. I. Petrychenko

Institute of forage and agricultural skirts Podillya

It has been predicted alternative scenarios of Ukrainian feed market development: pessimistic, realistic and optimistic.Their key characteristics and indicative figureswere identified.It was proposed conceptual model of the measures system of further development stimulate of domestic the feed sphereaccording to each of the identified scenarios.